

Z₁ 428

STANDARDIZACIJA

Bilten

JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

7

Izdavač:

JUGOSLOVENSKI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU

Beograd, Cara Uroša 54

Odgovorni urednik

Slavoljub Vitorović, dipl. inž.

Urednik za štampu: Dobrinka Čonkin

STANDARDIZACIJA

BILTEN JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

B E O G R A D

BROJ 7

J U L — 1969.

STRANA 167 — 188

S A D R Ž A J

	<i>Strana</i>
<i>Robert Berson — Standardizacija</i>	169
<i>Jan Labath — Zasedanje Tehničkog komiteta ISO/TC 82 Radne grupe WG 3 — Rudarska izvozna užad</i>	173
<i>Anotacije predloga standarda:</i>	
— <i>iz oblasti laboratorijskog stakla</i>	176
— <i>iz oblasti čeličnih cevi</i>	176
— <i>iz oblasti tehnoloških procesa prerade metala</i>	176
— <i>iz oblasti ispitivanja drveta i drvenih ploča</i>	176
— <i>iz oblasti tekstilne industrije</i>	177
— <i>iz oblasti veštačkih đubriva</i>	177
— <i>o postupku uzimanja i pripreme uzoraka hemijskih proizvoda i metode ispitivanja tehničkog natrijumkalijumsilikata</i>	178
— <i>za radni alat</i>	178
— <i>za spiralne eksere sa sočivastom glavom</i>	178
— <i>iz oblasti poljoprivrednih traktora</i>	179
— <i>iz oblasti metalne galanterije za industriju tekstilnih, kožnih i gumenih proizvoda</i>	179
— <i>iz oblasti propulzivnih sredstava za brodove</i>	179
— <i>iz oblasti vatrogasne opreme</i>	179
— <i>o saobraćajnim znakovima na putevima</i>	180
— <i>za ispitivanje bitumeniziranih ploča vlaknatica</i>	180
— <i>za impregnisanje drvenih prizmi za popločavanje</i>	180
— <i>iz oblasti železničkih vozila</i>	181
<i>Dopuna u jugoslovenskim standardima JUS B.D1.014 i B.D1.015</i>	182
<i>Ispravka u jugoslovenskom standardu JUS B.D1.301</i>	182
<i>Međunarodna standardizacija — Primljena dokumentacija</i>	184
— <i>Kalendar zasedanja</i>	185
<i>Objavljeni jugoslovenski standardi</i>	188

STANDARD

THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS

TABLE

100	Standard for ...
101	Standard for ...
102	Standard for ...
103	Standard for ...
104	Standard for ...
105	Standard for ...
106	Standard for ...
107	Standard for ...
108	Standard for ...
109	Standard for ...
110	Standard for ...
111	Standard for ...
112	Standard for ...
113	Standard for ...
114	Standard for ...
115	Standard for ...
116	Standard for ...
117	Standard for ...
118	Standard for ...
119	Standard for ...
120	Standard for ...
121	Standard for ...
122	Standard for ...
123	Standard for ...
124	Standard for ...
125	Standard for ...
126	Standard for ...
127	Standard for ...
128	Standard for ...
129	Standard for ...
130	Standard for ...
131	Standard for ...
132	Standard for ...
133	Standard for ...
134	Standard for ...
135	Standard for ...
136	Standard for ...
137	Standard for ...
138	Standard for ...
139	Standard for ...
140	Standard for ...
141	Standard for ...
142	Standard for ...
143	Standard for ...
144	Standard for ...
145	Standard for ...
146	Standard for ...
147	Standard for ...
148	Standard for ...
149	Standard for ...
150	Standard for ...

Robert Borson

STANDARDIZACIJA*

Standardizacija je neka vrsta esperanta za proizvode; ona olakšava život i doprinosi podizanju životnog standarda, a takođe zemljama u razvoju pomaže u usvajanju dimenzija i oblika.

Šveđanin ima standarde na visokom nivou, a ima ih mnogo. U stvari, njegov svakodnevni radni život izgleda kao dug niz standardnih poslovnih oblika, standardnih pera, kafe pržene na standardni način i sku-vane od standardno samlevene kafe, a takođe verovatno je i pije iz standardne šoljice od plastične mase sa standardnim kockama šećera. A posle standardnog osmočasovnog radnog dana, on će možda zastati pod standardnom uličnom svetiljkom sa standardnom sijalicom, da proveri svoj časovnik pre nego što stupi sa standardnog ivičnjaka i prošeta kroz standardno, prilično hladno švedsko veče, do stana u kome je sve, počev od visine tavanice pa do kuhinjskog praonika standardno ili napravljeno sa standardnom opremom i po standardnim metodama.

Bila bi provokacija reći da u tome ima nečeg izričito švedskog. Istina je da u tome ima takođe nečeg izričito engleskog, nemačkog, kanadskog, američkog, francuskog, ruskog, holandskog itd. U svakoj industrijalizovanoj zemlji, standardi su svuda prisutni kao hladno strašilo, ali takođe neizbežni kao porez i smrt.

Stručnjaci-standardizeri vole da pronalaze trag porekla svoga poziva čak kod jednog vavilonskog kralja iz 2700 godine pre naše ere, koji je ovekovečen statuom držeći standardni merni štap dužine deset i po inča. Oni takođe ukazuju na to da su Kinezi pronašli jedan vrlo praktičan merni sistem još oko 2500 godine pre naše ere; da bi egipatske piramide bile beznadežna zbrka bez standardizovanih delova; da rimski vodovod ne bi mogao da daje mnogo vode bez standardnih mera, i da je čak i priroda standardizovana: borovo stablo stvara borove četine, voćka jabuke stvara jabuke, pčele prave med itd.

Međutim, standardizacija se stvarno rodila stvaranjem industrijske revolucije. Počelo je s tim što je svaka fabrika imala svoje sopstvene standarde. Ista ručica je odgovarala svim Fordovima automobilima modela T, ali ne i npr. Kadilakovim. Onda su grupe proizvođača počele da se sporazumevaju o zajedničkim standardima, i konačno — početkom ovog stoleća — zemlje su počele da donose nacionalne standarde.

Velika Britanija bila je prva, osnivanjem svog Britanskog zavoda za standardizaciju (BSI) koji datira od 1901. godine. Nemačka i Holandija osnovale su svoje nacionalne institucije 1917. godine, SAD 1918, Švedska dvadesetih godina, a za njima mnoge druge zemlje.

Ali tek odskora, standardizacija je postala reč i u domaćinstvu, bar u Švedskoj, gde je ona predmet više od 2000 novinskih napisa godišnje. Pre drugog svetskog rata, skoro svi švedski standardi odnosili su se na mašinske delove, tolerancije i druge industrijske detalje. Ali sada, Švedski zavod za standardizaciju (SIS) počeo je da obrađuje i artikule široke potrošnje — kuhinjske aparate, kade za kupanje, brave, krevete, stolice, televizore, gromobrane, kante za smeće, sigurnosne kajiševе, pojaseve za spasavanje, pisaci pribor, boce za pivo itd. itd.

Evo nekoliko primera iz rada SIS:

»Gde treba da bude stavljena etiketa sa oznakom cene na kutiji kavijara, boci za voćni sok ili paketu zamrznute ribe? Potrošač često mora više puta da okrene paket da bi pronašao cenu. Različiti sistemi primenjuju se u raznim prodavnicama namirnica; nema čvrstih pravila za takvu primenu...«

»Da li vaš ikišobran ne propušta? Koliko puta može da se otvori i zatvori pre nego što se mehanizam pokvari? Da li je drška dobro pričvršćena i može li ona da se održi, ako se ispusti na ulici? Odgovore na ta pitanja možete dobiti novom metodom ispitivanja koja je sada utvrđena švedskim standardom SIS...«

Standardi za metode ispitivanja, kao što je taj, sačinjavaju oko jedne polovine od ukupno 4000 švedskih standarda. SIS takođe donosi standarde za terminologiju, dimenzije, tehničke uslove i konstrukciju. Međutim, svi standardi SIS su stvarno samo preporuke; ni jedan proizvođač ne može biti prinuđen da svoju proizvodnju saobrazi standardima, mada ih većina primenjuje prosto iz razloga što u njima nalazi smisao.

* Redakcioni odbor biltena »Standardizacija« objavljuje u prevodu u celini članak Roberta Borsona koji je štampan u časopisu »Sweden now« sveska 3 br. 3, mart 1969, str. 39—42, Štokholm.

Međutim, nacionalni standardi ne idu dovoljno daleko, i upravo švedski standardi odavno su bili u prethodnici onih koji teže ka međunarodnim preporukama. Među Šveđanima na vrhunskim položajima u međunarodnim organizacijama za standardizaciju su Hilding Törnebohm, predsjednik Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) u periodu 1953/55, i Olle Sturen koji je nedavno imenovan za generalnog sekretara ISO.

Sturen, 49-godišnji diplomirani inženjer, radio je pre toga u više komiteta Saveta ISO i bio direktor Švedskog zavoda za standardizaciju od 1957. do 1968, predsjednik zapadnoevropskog koordinacionog komiteta za standardizaciju 1967/68. i, u svojstvu eksperta UN, od 1953. do 1956. pružao tehničku pomoć pri uspostavljanju Instituta za standardizaciju u Turskoj.

On ukazuje da su donošenje međunarodnih standarda urgirale najpre male, visokoindustrijalizovane zemlje, kao što su skandinavske zemlje i zemlje Beneluksa. One nisu mogle da očekuju da svoje standarde nametnu inostranim kupcima, kao što su to mogle velike zemlje. Stoga, u nedostatku međunarodnih standarda, zemlje kao što je Švedska pokušavaju da usvoje takve nacionalne standarde koji su u saglasnosti sa standardima koji preovlađuju u većim zemljama.

Potreba za donošenjem međunarodnih standarda naglašena je posle drugog svetskog rata. »Svet je naglo postao manji« kaže Sturen, »a međunarodna trgovina se razvija brzo.« Godine 1946, na inicijativu Ujedinjenih nacija, osnovana je Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO) sa zadatkom da radi na unošenju reda u kaos koji je vladao. Sada, ISO ima oko 60 zemalja-članica, 800 stalnih komiteta, potkomiteta i radnih grupa, a više od 50000 stručnjaka uključeno je u rad na njegovim predlozima.

Obrada standarda

Poslednjih godina, zemlje u razvoju priključile su se naporima na donošenju međunarodnih standarda. One imaju poseban interes za takav rad, s obzirom da su bez međunarodnih standarda one u manjoj ili većoj meri prinuđene da se vežu za neki određen izvor snabdevanja pri izgradnji svoje industrije. Inače, one bi mogle pasti u gužvu oprečnih standarda i mašina koji ne govore istim jezikom. Sama Indija ima oko 900 ljudi koji rade na standardizaciji.

»Zašto je standardizacija danas od tolikog interesa i tolike važnosti?« Olle Sturen odgovara na svoje sopstveno pitanje: »Zbog svih pokušaja koji su činjeni za uspostavljanje slobodne trgovine među narodima. Visoke carine mogu da onemoguće međunarodnu konkurenciju. Ali kada se carine ukinu, možete da shvatite da ima i drugih težih prepreka koje treba savladati.«

»Mi, standardizeri, smo novi internacionalisti« nastavio je generalni sekretar ISO. »Mi smo stvarno pokušavali da ubedimo političare u važnost međunarodnih standarda. Zakasnili smo zbog naše prevelike zauzetosti tehničkim detaljima. Tek pre 10 godina, postali smo svesni problema koji se pred nama nalaze. A tek pre pet godina došli smo u koštac sa komercijalnim aspektima. U rimskom sporazumu, kojim je ustanovljeno Zajedničko tržište, nema ništa o standardizaciji.«

Jedan od glavnih problema pred kojima se nalazi Sturen na svojoj novoj dužnosti je potreba ubrzanja glomaznog mehanizma ISO. Posle više od 20 godina, ISO ima tek oko 1000 standarda, odnosno »preporuka ISO« i 500 predloga na razmatranju.

Pre nego što se neka preporuka može odobriti, ona mora da prođe put od radne grupe preko potkomiteta do tehničkog komiteta, a onda do svih zemalja-članica koje su učestvovala u radu komiteta. »Predlog preporuke« koji je rezultat te aktivnosti još nije definitivna, dok sve ISO-članice ne glasaju. Sve to može da traje i po 10 godina. Sturen smatra da bi to vreme moglo da se skрати na polovinu.

Mere za postizanje uspeha

Takav sistem, ma kako da izgleda demokratski, podbaci nekiput. Tako npr., pre nekoliko godina Francuska je uspela da dobije dovoljan broj pozitivnih glasova malih zemalja da bi proturila jedan standard iz oblasti automobila, uprkos protivljenja SAD, V. Britanije, Nemačke, Italije i Švedske, drugim rečima praktično uprkos svih zemalja, osim Francuske, koje proizvode automobile.

Šveđane je takođe oneraspoložila jedna skorašnja preporuka ISO, prema kojoj su sve njene sveske sa prstenastim patentom za povezivanje odjednom zastarele. Naime, međunarodni standard propisuje papir probušen na dva mesta na razmaku od 80 mm. Švedski standard, koji potiče od jednog patenta iz 1899. godine, propisuje 4 rupe na razmacima od 21, 70 i 21 mm. Da bi stvari bile još gore, Međunarodna poštanska unija želi da nametne formate koverata koji se ne slažu sa švedskim standardnim formatom pisma.

Takva manja unazađenja ipak nisu ozlojedila Šveđane na međunarodnu standardizaciju i oni su ohrabreni nedavnim razvojem, usmerenim ka progresu. Najzad, V. Britanija se nalazi u toku prelaza na metrički sistem, a Donald Pejton, direktor Instituta SAD za standardizaciju, predviđa da će i u SAD do 1975. god. uveliko biti uveden.

Nadalje, velika trojica u ISO, tj. V. Britanija, Francuska i Zapadna Nemačka, počele su da rade zajednički na proveravanju da li su u međusobnoj saglasnosti svi nacionalni standardi koje one usvajaju. Sličan sporazum postoji između Norveške, Danske, Finske i Švedske, da bi se izbeglo nepotrebno udvostručavanje rada.

SAD su po tradiciji poklanjale malo pažnje radu ISO, u kome dominiraju zapadnoevropske zemlje, s obzirom da eksport čini mali procenat od njihove celokupne proizvodnje. Međutim, pošto problem platnog bilansa podvlači značaj eksporta, SAD su nedavno reorganizovale svoj institut za nacionalne standarde i pojačale svoje učešće u međunarodnoj organizaciji.

Težak posao

Dan, kada ćete moći da uključite svoj električni aparat za brijanje u utikač bilo gde na svetu, nije tako blizak. »To verovatno neće biti moguće za vreme našeg životnog veka« kaže Olle Sturen, »premda ćemo možda uspeti da postignemo dva sistema — američki i evropski — umesto velikog broja koji danas postoji.«

U oblasti elektrotehnike, međunarodna standardizacija postigla je stvarno najkrupnije korake, zahvaljujući radu jedne druge organizacije za standardizaciju — Međunarodne elektrotehničke komisije — osnovane 1906. godine. Preporuke koje je izradila ta Organizacija (IEC) zemlje-članice često preuzimaju neposredno.

Sturen bi hteo da se slično dešava i u okviru ISO. On predlaže uspostavljanje jednog centra za podatke, koji bi imao informacije o svim nacionalnim standardima, tj. 180000 standarda koji su sada na snazi, i jače korišćenje računara i teletajpa, tako da bi zemlje-članice ISO uvek mogle da budu u toku razvoja.

Da li вреди trošiti vreme i novac za tako nešto? Jedan primer koji je SIS naveo govori sam za sebe. Tako npr. standardizacija vijaka, jedan od najtežih problema, s obzirom što su vijci u tako širokoj primeni i od tako bitne važnosti, može da predstavlja ogromne uštede.

Standardi artikala široke potrošnje

Donošenje čak i jednog običnog standarda može da ima dalekosežne posledice. Kada je obična drvena paleta za utovar i transport robe u Evropi bila standardizovana na dimenzije 80 cm × 120 cm ubrzo posle rata, niko nije mogao ni da pomisli da će ona imati uticaja na oblik komada šećera ili na postavljanje drški na sudovima. I upravo to je ono što se desilo. Proizvođači, u težnji da smanje transportne troškove i natrpaju na svaku standardnu paletu što je moguće više, spremni su da oblikuju svoje proizvode tako da se uklapaju — čak i ako to znači pravougaone komade šećera umesto kvadratnih.

»Pa šta tu ima za mene osim pravougaonih komada šećera?« pita građanin na ulici. Za odgovor na to vratimo se ponovo Švedskom zavodu za standardizaciju i njegovom nedavnom saopštenju sa objašnjenjem zašto traži da ISO pokrene pitanje veličina odeće:

»Uzimate li vi gotovo odelo (švedski) br. 40? U tom slučaju treba da kupite francuski br. 42, italijanski 44, nemački 40 i engleski 38. Ako želite da kupite odelo iz SAD, u tom slučaju bi trebalo da bude br. 14.« Verovatno će nešto biti učinjeno i za prosečnog Šveđanina koji nosi šešir br. 56, košulju 38, džemper 5, sportski sako 50, donje rublje 5, čarape 11 i cipele 42.

Dakle, mnogo ostaje da se učini. To je isuviše jasno svakom lutajućem novinaru, čiji mali prst je nekoliko puta morao da uči ponovo gde se nalazi zarez na klavijaturi pisaće mašine. S obzirom da se broj međunarodnih standarda povećava mnogo sporijim tempom nego broj nacionalnih standarda, svet će, besumnje, biti u zbrci još dugo vremena.

Zar ne bi standardizovani svet možda bio strašno sumoran?

Naravno, postoji standardni odgovor za to. On je otprilike sledeći: standardna opeka ne predstavlja ništa, ako je negde arhitektura bez duha, ali ne zaboravite kakva je sve dela Mocart stvorio onim standardnim malim notama.

ČINJENICE O STANDARDIMA U ŠVEDSKOJ

Švedski zavod za standardizaciju (SIS) — ta neobična fabrika mudrosti za sve, počev od odgovarajućih dimenzija švedskih kreveta pa do broja, starosti i veličine larvi moljaca koje treba da se primene za ispitivanje tkanina otpornih prema napadu moljaca — obezbeđuje mehanizam za izradu standarda, ali njihova primena je strogo neobavezna.

Kao i organizacije za standardizaciju u mnogim zapadno-evropskim zemljama, finansiranje Švedskog zavoda za standardizaciju obezbeđuje se na sledeći način: iz državnog budžeta 25%,* iz industrije 50% i od prodaje standarda 25%.

* Što iznosi oko 2.000.000 šv. kruna, odnosno 4,820.000 din. od ukupnog budžeta SIS za 1967/1968. godinu, (oko 8,000.000 šv. kruna).

Oko 4000 stručnjaka uključeno je neposredno u rad na švedskoj standardizaciji kroz oko 500 stručnih komisija koje održavaju preko 1000 zasedanja godišnje.

U SIS zastupljena su udruženja i ustanove više nego pojedina preduzeća, ali zainteresovane strane se konsultuju pri obradi standarda.

Svake godine oko 700 švedskih delegata učestvuje na zasedanjima o međunarodnoj standardizaciji širom sveta. Jedna četvrtina je iz državnih ustanova, polovina iz privatnih preduzeća, a ostatak iz SIS (Švedskog zavoda za standardizaciju).

Švedska je zastupljena u oko 650 od ukupno 800 tehničkih komiteta i radnih grupa Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO).

Sada ima oko 4000 švedskih standarda. Više od polovine doneto je ili je revidirano počev od 1960. godine.

Prosečan vek standarda je oko 10 godina. U Švedskoj, sada, svaki standard se stavlja pod reviziju u roku od 5 godina. Nedavno je jedan stari standard za školske mastionice konačno ukinut.

Standardizacija znači zamenljivost. Dizajneri još imaju dovoljno određene ruke u okviru utvrđenih standarda. Međutim, u nekim istočnoevropskim zemljama, standardi obuhvataju i estetiku, podrazumevajući tu i oblikovanje i izgled turističkih suvenira.

ZASEDANJE TEHNIČKOG KOMITETA ISO/TC 82 RADNE GRUPE WG 3 — RUDARSKA IZVOZNA UŽAD

Zasedanje je održano od 9 do 12. IV 1969. god. u Pragu sa sledećim dnevnim redom:

1. **Otvaranje sastanka**
2. **Izbor predsednika** — Izabran je H. Arnold, Nemačka
3. **Prozivanje** — Prisutni su bili predstavnici Belgije (1), Francuske (2), Nemačke (4), Poljske (1), Čehoslovačke (9), Velike Britanije (5), Jugoslavije (1).
4. **Izbor redakcionog odbora** — Izabrani su:
G. Chaumard, Francuska
J. W. Naylor, V. Britanija
W. Dey, Nemačka
5. **Prihvatanje dnevnog reda** — Prihvaćen je predloženi dnevni red.
6. **Odobranje zapisnika sa trećeg sastanka** — Odobren bez bitnih primedbi.
7. **Izveštaj o sastanku grupe stručnjaka za terminologiju prekidne sile**

Pod ovom tačkom dnevnog reda diskutovano je o dokumentima N 39 i N 40, koji se odnose na terminologiju i način određivanja prekidne sile užeta.

Terminologija prekidne sile užeta, koja se nalazi u prilogu dokumenta N 40 je prihvaćena. Nju treba da usvoji Tehnički komitet TC 82, a isto tako treba zahtevati da bude usvojena i od strane Tehničkog komiteta TC 105.

Dokumenat N 39, koji se odnosi na kidanje užeta u celini, prihvaćen je sa sledećim izmenama:

- a) U čl. 1 treba da se unese: »Čista ispitna dužina treba da je najmanje 36 puta prečnik užeta ali najviše 1,5 m.«
- b) Čl. 4 merenje izduženja. Ovo ispitivanje je neobavezno i prema tome treba da se navede u porudžbini ako ga zahteva potrošač.
- c) Na osnovu diskusije po ovoj tački i po još nekim tačkama dnevnog reda prihvaćeno je da se čl. 2.3 dokumenta 39 formuliše na sledeći način:

U nekim zemljama postoji praksa da se neke komponente užeta ne uzimaju u obzir prilikom određivanja računске prekidne sile i zbirne prekidne sile užeta.

Nacionalni standardi i propisi mogu da definišu one komponente koje treba da budu zanemarene. Ovako »reducirana« računska i zbirna prekidna sila (nosivost) mogu da služe kao osnova kod preuzimanja užeta.

Reducirana zbirna prekidna sila (nosivost) užeta ne treba da bude manja od računске prekidne sile užeta.

Čl. 2.4, koji je ograničavao nosivost užeta na + 8% od računске prekidne sile, izbačen je iz dokumenta.

Prema tome, nakon duge diskusije konstatovano je da zbirnu prekidnu silu ne treba ograničavati u plusu, budući da je ona već ograničena tolerancijama pojedinačnih žica.

8. **Diskusija i prihvatanja drugog nacrta predloga za »Osobine čeličnih žica« (N 36)**

Dokumenat se odnosi na osobine žica kružnog preseka koje su izvađene iz novih, do sada neupotrebljavanih užadi. Prilikom izrade ovog dokumenta vođeno je računa o tome da on bude u saglasnosti sa odgovarajućim dokumentima Tehničkog komiteta TC 105 (Užad opšte namene).

Radna grupa je prihvatila dokumenat N 36 sa sledećim ispravkama:

Član 3.2 treba da glasi:

Dozvoljene tolerancije za nazivnu zateznu čvrstoću treba da budu:

- a) žice prečnika od 0,5 do ispod 1,5 mm — + 30 kp/mm²;
- b) za žice prečnika 1,5 mm i više tolerancija je + 25 kp/mm².

Ova odluka je uslovljena odgovarajućom odlukom Tehničkog komiteta TC 105.

Član 6.2 se dopunjava sa zahtevom da se kod provere kvaliteta cinčane prevlake primene obadva ispitivanja: ispitivanje količine cinka po jedinici površine i ispitivanje umakanjem.

Pod ovom tačkom dnevnog reda vođena je i diskusija o dokumentu N 49. Ovaj dokument sadrži primedbe Nemačke na dve tačke dokumenta N 36 koje nisu bile prihvaćene na sastanku u Varšavi. Radi se o procentu žica iz užeta koje mogu da ne zadovolje ispitivanja na naizmenično previjanje i na torziju a da uže ne bude odbačeno.

Nemci su predlagali da taj procenat može da bude najviše 5%, uz izvesna dodatna ograničenja.

O ovome se razvila živa diskusija. Mnogi učesnici su izneli iskustva, da nije redak slučaj da neke žice iz užeta ne zadovoljavaju ispitivanja na naizmenično previjanje, odnosno na torziju, a da se uže ipak ne smatra lošim. Isto tako su izneli svoje mišljenje da nema tehničkog opravdanja da se ovakva užad odbacuju, budući da ona imaju propisanu nosivost a samo vek trajanja im je smanjen.

Bilo je mnogo mišljenja i predloga, međutim, na kraju je odlučeno da predlog Nemačke ne može da bude prihvaćen i da se ne mogu doneti nikakvi zaključci jer problem treba i dalje proučavati.

U pogledu nazivne zatezne čvrstoće prihvaćen je sledeći zaključak:

U izuzetnim slučajevima potrošač i proizvođač mogu da se slože da vrednosti nominalne zatezne čvrstoće žica budu drukčije od onih koje su navedene u tabeli 2 dokumenta N 36.

9 Diskusija o drugom nacrtu predloga za »Ispitivanje čeličnih žica« (N 37)

Ovde se razvila diskusija o obimu ispitivanja. Na kraju je prihvaćen sledeći zaključak:

Pošto se sada koriste metode za određivanje prekidne sile užadi, izgleda neophodno da i obim ispitivanja žica iz užeta može da bude različit:

- a) Ako se prekidna sila užeta određuje kao zbir prekidnih sila pojedinačnih žica, onda je neophodno da se sva ispitivanja, sem ispitivanja cinčane prevlake, vrše na svim okruglim žicama iz svih strukova i iz metalnog uloška, ako postoji.
- b) Ako se prekidna sila užeta određuje kidanjem užeta u celini, dozvoljava se da broj ispitivanja pojedinačnih žica bude sveden na odabrani broj uzoraka.

10. Izveštaj o sastanku grupe stručnjaka za tekstilne uloške i maziva

Rad na ovoj problematici je tek u začetku. Postoje dva dokumenta:

N 41 Prednacrt preporuke: »Tekstilni ulošci užadi za izvozna postrojenja«.

N 42 Prednacrt preporuke: »Sredstva za impregnaciju i mazanje užadi za izvozna postrojenja.«

Uz ova dva dokumenta razaslati su i odgovarajući upitnici, koji nose brojeve N 43 i N 44.

Na sastanku je konstatovano da treba prikupiti što više konkretnog materijala i dati okvirne smernice stručnjacima, na osnovu kojih će oni izraditi nacrt preporuka.

11. Težine užeta i tolerancije (N 46)

Dokumenat N 46 sadrži čl. 5.2 dokumenta N 47 »Tehnički uslovi isporuke užadi za izvozna postrojenja«.

U diskusiji je konstatovano da se u praksi težina po jedinici dužine određuje prilikom porudžbine. Predstavnik Belgije je izneo da tolerancije težine u belgijskim standardima iznose $\pm 1,5\%$. On smatra da bi u slučaju veće tolerancije prilikom delimične izmene užeta došlo do narušavanja ravnoteže.

Zaključci su sledeći:

- a) Nominalna težina užeta treba da je predmet dogovora između korisnika i proizvođača.
- b) Stvarna težina užeta može se proveriti merenjem poznate dužine.
- c) Stvarna težina užeta ne treba da se razlikuje od ugovorene nominalne težine za više od -2% i $+5\%$. (Belgija ostaje pri svome stanovištu u pogledu ovih tolerancija, koje inače treba da potvrdi Tehnički komitet TC 105).
- d) Formule koje se upotrebljavaju za proračun nominalne težine užeta treba da budu date i objašnjene u Prilogu dokumenta.

12. Prečnici užeta i tolerancije (N 46)

Dokumenat N 46 sadrži čl. 5.1 dokumenta N 47 »Tehnički uslovi isporuke užadi za izvozna postrojenja«.

U diskusiji je konstatovano da bi dokumenat trebalo da sadrži tolerancije prečnika. Prema mišljenju francuskog delegata, tolerancija zavisi od konstrukcije, te bi ona morala da bude tako i definisana. Predstavnik Vel. Britanije smatra da bi to bio veliki posao, te da za sada treba prihvatiti toleranciju + 5%. Zaključak je sledeći:

Prihvata se metoda merenja prečnika užeta kako je opisana u dodatku dokumenta N 46.

Prečnik gotovog užeta, izmeren u neopterećenom stanju, ne treba da je manji od dogovorenog nominalnog prečnika i ne treba da ga prekorači za više od 5%.

13. Izveštaj o radu ISO/TC 105/WG 1: »Terminologija užadi opšte namene i proučavanje dodatnih specifičnih izraza za rudarsku užad«

Diskutovano je o primedbama sadržanim u dokumentu N 28 i odlučeno je da se primedbe pošalju Tehničkom komitetu TC 105 da specifične izraze za rudarsku užad usaglase sa izrazima za užad opšte namene, te da ovoj Radnoj grupi vrati dokumenat.

14. Razno

Odlučeno je da se do narednog sastanka Radne grupe obradi problematika zatvorenih užadi, uložaka, impregnacionih sredstava i maziva.

Sledeći sastanak održaće se u maju ili junu 1970. god. u Velikoj Britaniji.

Učešće jugoslovenskog predstavnika u radu ISO/TC 82/WG 3 bilo je toplo pozdravljeno od strane delegata ostalih zemalja, a posebno od strane domaćina zasedanja. U svojim diskusijama nastojao sam da problematiku prikažem iz aspekta proizvođača, kao i iz aspekta našeg, odnosno kontinentalnog shvatanja o kvalitetu užadi za izvozna postrojenja.

Na sastancima Radne grupe, kao i u ličnim kontaktima sa pojedinim delegatima imao sam prilike da izmenim iskustva iz ove oblasti.

Smatramo da ovo naše prvo učešće na sastanku ISO/TC 82/WG 3 ne bi trebalo da bude i poslednje, već da i dalje treba sistematski raditi i učestvovati na obradi i donošenju dokumenata iz oblasti rada ove Radne grupe.

Jan Labath, dipl. ing.
Novkabel, Novi Sad

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI LABORATORIJSKOG STAKLA**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:
Predlog br. 8548 Birete **JUS B.E4.300**
Predlog br. 8549 Piknometri **JUS B.E4.301**

Predlozi su izrađeni na osnovu predloga preporuke Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO).

Predlozi će biti posebno odštampani i poslani zainteresovanim preduzećima, ustanovama i organizacijama.

Interesenti koji ove predloge ne budu primili mogu da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. fah 933), da im predlozi budu naknadno dostavljeni.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI ČELIČNIH CEVI**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1969.

Stavljaju se na javnu diskusiju sledeći predlozi standarda:
Predlog br. 8550 Čelične cevi sa šavom, precizne, jedanput hladno vučene ili hladno valjane. Tehnički uslovi za izradu i isporuku **JUS C.B5.050**
Predlog br. 8551 Čelične cevi sa šavom, precizne, jedanput hladno vučene ili hladno valjane. Oblik i mere **JUS C.B5.250**

Izradu ovih predloga pokrenula je Željezara »Sisak«, zajedno sa preduzećima »11 Oktomvri« — Kumanovo i »Rog« — Ljubljana, a nacрте standarda je podnela Željezara »Sisak«. Nacрте je razmatrala i redigovala stručna komisija u kojoj su učestvovali predstavnici Željezare »Sisak«, preduzeća »11 Oktomvri« — Kumanovo, »14 Oktobar« — Kruševac, »Crvena Zastava« — Kragujevac, »TAM« — Maribor, »Brodarski institut« — Zagreb, »11 Oktomvri« — Skopje, »Alpos« — Šentjur, i brodogradilišta: »3 maj«, »Split« i »Uljanik«.

Predlozi su razaslati nekim zainteresovanim organizacijama, a ostali ih mogu, na svoj zahtev, dobiti od Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, Beograd, poštanski fah 933.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI TEHNOLOŠKIH PROCESA PRERADE METALA**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1969.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog revizije jugoslovenskog standarda:

Predlog br. 8552 Tehnika zavarivanja metala. Definicije pojmova i nazivi **JUS C.T3.001**

Predlog revizije standarda je izrađen u Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju uz saradnju sa Savezom jugoslovenskih laboratorija za ispitivanje i istraživanje materijala i konstrukcija.

Zahtev da JZS izradi predloge revizije postojećeg jugoslovenskog standarda je postavljen od strane Saveza društava za tehniku zavarivanja SFR Jugoslavije.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI ISPITIVANJA DRVETA I DRVENIH PLOČA**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi standarda i to:

Predlog br. 8553 Ispitivanje drveta
Otpor izvlačenju eksera **JUS D.A1.056**
Predlog br. 8554 „ Otpor izvlačenja vijaka **JUS D.A1.057**
Predlog br. 8555 Ispitivanje šperploča
Merenje dimenzija ploča **JUS D.A1.071**

Predlog br. 8556	Ispitivanje ploča-vlaknatica	
	Pritisna čvrstoća	JUS D.A1.092
Predlog br. 8557	„ Stišljivost	JUS D.A1.093
Predlog br. 8558	„ Postojanost oblika	JUS D.A1.094
Predlog br. 8559	Ispitivanje ploča-iverica	
	Određivanje dimenzija epruveta	JUS D.A1.108
Predlog br. 8560	„ Merenje dimenzija ploča	JUS D.A1.109
Predlog br. 8561	„ Pritisna čvrstoća	JUS D.A1.110
Predlog br. 8562	„ Otpor izvlačenju eksera	JUS D.A1.111
Predlog br. 8563	„ Otpor izvlačenju vijaka	JUS D.A1.112
Predlog br. 8564	„ Postojanost oblika	JUS D.A1.113

Predlozi su izrađeni na bazi dokumentacije Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i inostranih standarda i rašaslati na primedbe većem broju instituta iz oblasti drvne industrije, šumarskih fakulteta, drno-industrijskih preduzeća, poslovnih udruženja i privrednih komora.

I ostale zainteresovane privredne organizacije i ustanove, koje nisu primile predloge, mogu ih dobiti na pismeni zahtev upućen na adresu: Jugoslovenski zavod za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, pošt. pregradak 933.

ANOTACIJA PREDLOGA REVIZIJE STANDARDARDA IZ OBLASTI TEKSTILNE INDUSTRIJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog revizije standarda:

Predlog br. 8565 Jutane ambalažne tkanine. Asortiman i tehnički uslovi **JUS F.C3.041**

Predlog revizije standarda izrađen je u saradnji sa nadležnom stručnom komisijom.

Zainteresovane radne organizacije, koje nisu primile predlog revizije standarda, mogu se obratiti neposredno Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, tel. 26-427, da im se naknadno dostavi predlog revizije standarda za stavljanje primedbi i mišljenja za eventualnu dopunu ili izmenu.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDARDA IZ OBLASTI TEKSTILNE INDUSTRIJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog standarda:

Predlog br. 8566 Tekstilna traka za patent zatvarače. Opšti uslovi **JUS F.C3.150**

Predlog standarda izrađen je u saradnji sa nadležnom stručnom komisijom.

Zainteresovane radne organizacije, koje nisu primile predlog standarda mogu se obratiti neposredno Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, tel. 26-427, da im se naknadno dostavi predlog za stavljanje primedbi i mišljenja za eventualnu dopunu ili izmenu.

ANOTACIJA PREDLOGA JUGOSLOVENSKOG STANDARDARDA IZ OBLASTI VEŠTAČKIH ĐUBRIVA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog jugoslovenskog standarda:

Predlog br. 8567 Veštačka đubriva. Kompleksna đubriva **JUS H.B4.036**

Ovaj predlog standarda je pripremljen od strane proizvođača veštačkih đubriva u okviru »Agrohemijske«, poslovnog udruženja proizvođača veštačkih đubriva iz Beograda.

Zainteresovana preduzeća, ustanove i institucije koje nisu dobile naveden predlog mogu ga naknadno pribaviti ako se obrate na adresu Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju (Beograd, pošt. fah 933).

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
O POSTUPKU UZIMANJA I PRIPREME UZORAKA HEMIJSKIH PRO-
IZVODA I METODA ISPITIVANJA TEHNIČKOG NATRIJUMKALIJUM-
SILIKATA**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavljaju na diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 8568	Uzimanje i priprema uzoraka hemijskih proizvoda	JUS H.B8.001
Predlog br. 8569	Natrijumkalijumsilikat, tehnički.	
	Određivanje zapreminske mase	JUS H.B8.150
Predlog br. 8570	„ Određivanje suvih materija.....	JUS H.B8.151
Predlog br. 8571	„ Izračunavanje odnosa $\frac{\text{SiO}_2}{\text{Na}_2\text{O}}$ ili $\frac{\text{SiO}_2}{\text{K}_2\text{O}}$	JUS H.B8.152
Predlog br. 8572	„ Određivanje silicijumdioksida	JUS H.B8.153
Predlog br. 8573	„ Određivanje ugljendioksida (izražen kao Na_2CO_3 ili K_2CO_3)	JUS H.B8.154
Predlog br. 8574	„ Određivanje ukupne alkalnosti (izražen kao Na_2O ili K_2O)	JUS H.B8.155

Navedeni predlozi su pripremljeni na osnovu podataka iz nacrtu međunarodnih preporuka Tehničkog komiteta za hemiju ISO/TC 47.

Zainteresovana preduzeća, ustanove i institucije koji nisu dobili navedene predloge mogu ih naknadno dobiti ako se obrate na adresu Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju (Beograd, pošt. fah 933).

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
ZA RADNI ALAT**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 8575	Čeona nasadna glodala sa poprečnim žlebom, za tešku obradu	JUS K.D2.023
Predlog br. 8576	Čeona nasadna glodala sa uzdužnim žlebom, za tešku obradu	JUS K.D2.024
Predlog br. 8577	Vretenasta glodala sa valjkastom drškom, za tešku obradu.....	JUS K.D2.095
Predlog br. 8578	Vretenasta glodala sa Morze-koničnom drškom i navojem u dršci, za tešku obradu	JUS K.D2.096
Predlog br. 8579	Vretenasta glodala sa koničnom drškom 7/24, za tešku obradu	JUS K.D2.097

Zainteresovane radne organizacije, koje nisu dobile tekst ovih predloga standarda, mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. pregr. 933), sa zahtevom da im se predlozi dostave radi stavljanja eventualnih primedbi ili predloga za izmene i dopune.

Predloge je izradio Jugoslovenski zavod za standardizaciju na bazi nacrtu predloga standarda koje je izradilo preduzeće »JUGOALAT« u Novom Sadu, usvojenih od stručne komisije za radni i merni alat i pribor.

Zahtevi za slanje predloga mogu se dostaviti najkasnije do 1. oktobra 1969. godine.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
SPIRALNIH EKSERA SA SOČIVASTOM GLAVOM**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Osim se stavlja na javnu diskusiju predlog standarda:

Predlog br. 8580	Spiralni ekseri sa sočivastom glavom	JUS M.B4.095
-------------------------	--	---------------------

Ovaj predlog je izrađen u preduzeću »Tovarna verig«, Lesce — Bled, a redigovan i usvojen od strane stručne komisije za standarde vijačne robe.

Zainteresovane organizacije koje nisu primile tekst ovog predloga standarda mogu ga na pismeni zahtev dobiti od Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, Beograd, pošt. pregradak 933.

**ANOTACIJA PREDLOGA JUGOSLOVENSKIH STANDARDARDA
IZ OBLASTI POLJOPRIVREDNIH TRAKTORA**

Rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi jugoslovenskih standarda o poljoprivrednim traktorima:

Predlog br. 8581	Priključno vratilo (revizija)	JUS M.L1.601
Predlog br. 8582	Slobodan prostor oko priključnog vratila i položaj poteznice prema priključnom vratilu..	JUS M.L1.606
Predlog br. 8583	Štitnik priključnog vratila	JUS M.L1.607
Predlog br. 8584	Trag pogonskih točkova.....	JUS M.L1.608

Ovi predlozi su usklađeni sa međunarodnom preporukom ISO/R 500 izdatom 1966. god. Nacrte je pripremio Branislav Milojević, dipl. ing.

Predlozi su razaslati zainteresovanim organizacijama i ustanovama, a mogu se dobiti na zahtev upućen Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, p. f. 933, najdalje do 1. oktobra 1969. godine.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDARDA
IZ OBLASTI METALNE GALANTERIJE ZA INDUSTRIJU
TEKSTILNIH, KOŽNIH I GUMENIH PROIZVODA**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog standarda:

Predlog br. 8585	Metalni patent-zatvarač. Opšte odredbe	JUS M.M5.010
-------------------------	---	---------------------

Predlog standarda izrađen je u saradnji sa nadležnom stručnom komisijom.

Zainteresovane radne organizacije koje nisu primile predlog standarda, mogu se obratiti neposredno Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, tel. 26-427, da im se naknadno dostavi predlog za stavljanje primedbi i mišljenja za eventualnu dopunu ili izmenu.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDARDA
IZ OBLASTI PROPULZIVNIH SREDSTAVA ZA BRODOVE**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1969.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog jugoslovenskog standarda:

Predlog br. 8586	Brodski propeleri. Tolerancije izrade za odlivke i gotove komade	JUS R.F2.050
-------------------------	--	---------------------

Predlog standarda izrađen je u skladu sa Preporukom R 484 Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) od maja 1966. godine, a na zahtev direkcije Jugoslovenskog registra brodova, Split.

Predlog je umnožen i dostavljen zainteresovanim preduzećima i ustanovama na mišljenje i stavljanje primedaba.

Interesenti koji nisu dobili navedene predloge standarda mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. fah 933) sa zahtevom da im se predlog naknadno dostavi.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDARDA
IZ OBLASTI VATROGASNE-OPREME**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 8587	Aparati za gašenje požara. Opšti propisi	JUS Z.C2.020
Predlog br. 8588	Aparati za gašenje požara. Propisi ispitivanja	JUS Z.C2.022
Predlog br. 8589	Aparati za gašenje požara. Ručni aparati za gašenje hemijskom penom	JUS Z.C2.030
Predlog br. 8590	Aparati za gašenje požara. Ručni aparati za suvo gašenje	JUS Z.C2.035
Predlog br. 8591	Aparati za gašenje požara. Ručni aparati za gašenje uglendioksidom	JUS Z.C2.040

Predlog br. 8592	Aparati za gašenje požara. Ručni aparati za gašenje vodom i zračnom penom	JUS Z.C2.050
Predlog br. 8593	Aparati za gašenje požara. Ručni aparati za gašenje zračnom penom	JUS Z.C2.055
Predlog br. 8594	Aparati za gašenje požara. Ručni aparati za gašenje raspršenom vodom	JUS Z.C2.060
Predlog br. 8595	Aparati za gašenje požara. Prevozni aparati za gašenje hemijskom penom	JUS Z.C2.130
Predlog br. 8596	Aparati za gašenje požara. Prevozni aparati za suvo gašenje	JUS Z.C2.135
Predlog br. 8597	Aparati za gašenje požara. Prevozni aparati za gašenje ugljendioksidom	JUS Z.C2.140
Predlog br. 8598	Tehnički propisi za izradu i proveravanje kvaliteta vatrogasnih armatura	JUS Z.C1.020

Predloge standarda aparata za gašenje požara izradila je radna grupa koju su sačinjavali predstavnici sledećih preduzeća i ustanova: »Pastor« — Zagreb, »Vatrosprem« — Beograd, Vatrogasni savez Jugoslavije, SSUP — Beograd i Vojna pošta 6528 — Beograd; predlog standarda tehničkih propisa za izradu i proveravanje kvaliteta vatrogasnih armatura izradila je radna grupa u kojoj su bili zastupljeni: »Vatrogasni savez Slovenije«, IO »Pohorje« i »Loške tovarne hladilnikov«.

Zainteresovane organizacije koje nisu primile tekst ovih predloga, mogu ih na pismeni zahtev dobiti od Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, Beograd, pošt. pregradak 933.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA O SAOBRAČAJNIM ZNAKOVIMA NA PUTEVIMA

Ovim se stavlja na javnu diskusiju predlozi jugoslovenskih standarda kojim se propisuju oblici, boje i dimenzije saobraćajnih znakova na putevima prema Pravilniku o saobraćajnim znakovima na putevima (Službeni list SFRJ, br. 33/68):

Predlog br. 8599	Znakovi opasnosti	JUS U.S4.781
Predlog br. 8600	Znakovi izričitih naredbi	JUS U.S4.782
Predlog br. 8601	Znakovi obaveštenja	JUS U.S4.783
Predlog br. 8602	Položaj rupa za vijke za učvršćivanje znakova	JUS U.S4.784
Predlog br. 8603	Trobojna svetla za raskrsnice	JUS U.S4.785

Dosadašnji standardi U.S4.711 do 779 i 791 biće povučeni jer ne odgovaraju novom Pravilniku.

Dosije ovih predloga staviće se na uvid zainteresovanima u Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša br. 54, soba br. 17, utornikom i petkom od 10 do 12 sati, do 1. oktobra 1969., do koga roka se mogu staviti pismene primedbe.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA ZA ISPITIVANJE BITUMENIZIRANIH PLOČA-VLAKNATICA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog standarda:

Predlog br. 8604	Ispitivanje bitumeniziranih ploča-vlaknatica. Određivanje sadržaja bitumena	JUS D.A1.095
------------------	--	--------------

Predlog je izradilo Šumsko industrijsko preduzeće »Maglič«, Foča, po zaključku odgovarajuće stručne komisije.

Predlog je umnožen i razaslan na primedbe izvesnom broju privrednih organizacija, instituta, poslovnih udruženja i privrednih komora.

I ostale zainteresovane organizacije i ustanove, koje nisu primile predlog, mogu ga dobiti na pismeni zahtev upućen na adresu: Jugoslovenski zavod za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša br. 54, pošt. pregradak 933.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA ZA IMPREGNISANJE DRVENIH PRIZMI ZA POPLOČAVANJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog standarda:

Predlog br. 8605	Konzervisanje drveta. Impregnisanje drvenih prizmi za popločavanje	JUS D.T4.065
------------------	--	--------------

Predlog je izradio inž. Miodrag Milojević, direktor Preduzeća za impregnaciju i preradu drveta, Čičevac, na bazi tačke 8 standarda JUS D.D5.030.

Predlog je umnožen i razaslan na primedbe izvesnom broju privrednih organizacija, instituta i ustanova.

I ostale zainteresovane organizacije i ustanove mogu dobiti predlog standarda na pismeni zahtev upućen na adresu: Jugoslovenski zavod za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša br. 54, pošt. pregradak 933.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI ŽELEZNIČKIH VOZILA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. novembar 1969.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi za jugoslovenske standarde:

Predlog br. 8606	Izbor cilindričnih čivija za železnička vozila. Veličine i vrste materijala	JUS P.A4.028
Predlog br. 8607	Izbor elastičnih čivija za železnička vozila. Veličine i vrste materijala	JUS P.A4.029
Predlog br. 8608	Izbor bradavičastih mazalica za železnička vozila	JUS P.A4.030
Predlog br. 8609	Lake cevne obujmice za železnička vozila. Jednokrake	JUS P.A4.031
Predlog br. 8610	Teške cevne obujmice za železnička vozila. Jednokrake	JUS P.A4.032
Predlog br. 8611	Teške cevne obujmice za železnička vozila. Dvokrake	JUS P.A4.033
Predlog br. 8612	Lake cevne obujmice za železnička vozila. Dvokrake	JUS P.A4.034
Predlog br. 8613	Obruči za točkove šinobusa koloseka 1435 mm. Oblik i mere	JUS P.F2.222
Predlog br. 8614	Obruči za točkove putničkih i teretnih kola, prečnika 920 mm koloseka 1435 mm. Oblik i mere	JUS P.F2.223
Predlog br. 8615	Železnička putnička kola normalnog koloseka. Dvostruka kočna papuča dvodelna za točak Ø 920 mm i 1 000 mm. Dispozicija	JUS P.G3.091
Predlog br. 8616	Železnička putnička kola normalnog koloseka. Dvostruka kočna papuča dvodelna za točak Ø 920 mm i 1 000 mm. Držač umetka. Oblik i mere	JUS P.G3.092
Predlog br. 8617	Železnička putnička kola normalnog koloseka. Dvostruka kočna papuča dvodelna za točak Ø 920 mm i 1 000 mm. Umetak. Oblik i mere	JUS P.G3.093
Predlog br. 8618	Železnička putnička kola normalnog koloseka. Dvostruka kočna papuča dvodelna za točak Ø 920 mm i 1000 mm. Klin za učvršćenje umetka. Oblik i mere	JUS P.G3.094

Navedeni predlozi standarda umnoženi su i dostavljeni na adresu izvesnog broja zainteresovanih preduzeća i organizacija.

Interesenti koji ove predloge nisu primili, mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. fah 933) za zahtevom da im se predlozi naknadno dostave.

D O P U N A

1. U jugoslovenskom standardu JUS B.D1.014 — Šuplje fasadne opeke i blokovi od gline — objavljenom u Službenom listu SFRJ br. 20/67. izvršena je sledeća dopuna:

U tabeli 1, tač. 4.1, dodaje se proizvodna mera:

— za širinu b:

240 mm, sa dozvoljenim odstupanjem ± 5 mm.

2. U jugoslovenskom standardu JUS B.D1.015 — Šuplje opeke i blokovi od gline — objavljenom u Službenom listu SFRJ br. 20/67. izvršena je sledeća dopuna:

U tabeli 1, tač. 5.1, dodaju se proizvodne mere:

— za dužinu l:

290 mm, sa dozvoljenim odstupanjem ± 10 mm,

190 mm, sa dozvoljenim odstupanjem ± 8 mm.

— za visinu h:

190 mm, sa dozvoljenim odstupanjem ± 8 mm.

Mole se korisnici ovih standarda, u kojima nisu unete ove dopune, da gore navedene vrednosti dopune.

I S P R A V K A

U jugoslovenskom standardu JUS B.D1.301 — Keramičke pločice. Glazirane ravne zidne pločice — objavljenom u Službenom listu FNRJ, br. 2/63, utvrđene su sledeće greške u tabeli:

U tački 3,22, pod a) . . . vitopernost i iskrivljenost ivica, za vrednosti dozvoljenih odstupanja za klasu A i klasu B, treba da stoji:

— za klasu A, umesto veličine najviše 0,2 mm, veličina najviše 0,4 mm.

— za klasu B, umesto veličine najviše 0,4 mm, veličina najviše 0,6 mm.

Mole se imaoci ovog standarda da unesu ovu ispravku u svoj primerak.

Iz Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju

JUGOSLOVENSKI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU OBAVEŠTAVA
DA JE IZAŠAO IZ ŠTAMPE

KATALOG JUGOSLOVENSKIH STANDARDA ZA 1969.

koji obuhvata sve jugoslovenske standarde objavljene do aprila 1969.

Katalog obuhvata i celokupan pregled donetih međunarodnih preporuka Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC) i Međunarodne komisije za propise u vezi prijema električne opreme (CEE).

Preporučujemo svim interesentima da što pre poruče ovaj Katalog, pošto je štampan u ograničenom broju primeraka.

Katalog se može nabaviti neposredno kupovinom u prodavnici JUS-a Kneza Miloša br. 16, kao i putem pismene porudžbine, uz prethodnu uplatu na žiro račun br. 608-637-320-10.

Cena pojedinog primerka Kataloga je 30.— din.

MEĐUNARODNA STANDARDIZACIJA PRIMLJENA DOKUMENTACIJA

Predlog važnijih dokumenata koje je Jugoslovenski zavod za standardizaciju primio od Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

Ova dokumentacija predstavlja pojedine faze rada, čiji je krajnji cilj donošenje međunarodnih preporuka sa područja standardizacije.

Preporučuje se zainteresovanima da koriste ovu dokumentaciju uvidom u prostorijama Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, ili putem izrade kopija, a po posebnom traženju, uz obavezu plaćanja troškova reprodukcije.

ISO/TC 2 — Vijci, navrtke i pribor

Preporuka ISO:

br. 888 — »Nazivne dužine vijaka. Dužine navoja vijaka za opšte svrhe«.

ISO/TC 3 — Tolerancije

Predlog preporuke ISO:

br. 1826 — »Izbor tolerancijskih polja za naleganje za opštu svrhu« (rok za primedbe 1. VIII 1969).

ISO/TC 4 — Kotrljajni ležaji

Preporuka ISO:

br. 113 — »Kotrljajni ležaji. Spoljne mere sedla i kućišta, II izdanje (zamenjuje ISO/R 113—1959«),

Predlog preporuke ISO:

br. 1752 — »Kotrljajni ležaji. Tolerancije. Definicije. Tačnost obrtanja. Dodatak tački 3 predloga preporuke ISO br. 413« (rok za primedbe 1. VIII 1969).

ISO/TC 6 — Papir, karton i celulozna pulpa

Predlog preporuke ISO:

br. 1830 — »Pulpe. Određivanje mangana« (rok za primedbe 1. VIII 1969).

ISO/TC 29 — Sitan alat

Predlog preporuke ISO:

br. 1832 — »Okretne pločice od tvrdog metala. Sistem označavanja« (rok za primedbe 1. VIII 1969).

ISO/TC 34 — Poljoprivredni prehrambeni proizvodi

Preporuke ISO:

br. 882 — »Začini i mirođije. Tehnički uslovi za kardamom«,

br. 948 — »Začini i mirođije. Uzimanje uzoraka«,

br. 950 — »Žitarice. Uzimanje uzoraka«

br. 951 — »Mahunjače. Uzimanje uzoraka«,

br. 959 — »Začini i mirođije. Crni i beli biber u zrnju i prahu«.

ISO/TC 38 — Tekstil

Preporuka ISO:

br. 920 — »Određivanje dužine brade i srednje dužine vlakana vune na aparatu sa češljevima«.

ISO/TC 45 — Guma

Predlozi preporuke ISO:

br. 1826 — »Vreme odležavanja gume od vulkanizacije do ispitivanja« (rok za primedbe 1. VIII 1969.),

br. 1827 — »Određivanje modula smicanja gume (epruvete sa četiri smicajna mesta« (rok za primedbe 1. VIII 1969).

ISO/TC 47 — Hemija

Predlozi preporuka ISO:

br. 1843 — »Viši alkoholi, tehnički. Određivanje obojenja« (rok za primedbe 1. VIII 1969),

br. 1844 — »Viši alkoholi, tehnički. Određivanje gustoće na 20 °C« (rok za primedbe 1. VIII 1969),

br. 1845 — »Viši alkoholi, tehnički. Određivanje krive destilacije« (rok za primedbe 1. VIII 1969),

br. 1846 — »Viši alkoholi, tehnički. Određivanje kiselosti uz fenolftalein (Volumetrijska metoda« (rok za primedbe 1. VIII 1969),

br. 1847 — »Viši alkoholi, tehnički. Određivanje sadržaja karbonilnih jedinjenja« (rok za primedbe 1. VIII 1969),

br. 1848 — »Viši alkoholi, tehnički. Određivanje bromnog broja (u prisustvu merkurihlorida« (rok za primedbe 1. VIII 1969),

br. 1849 — »Viši alkoholi, tehnički. Određivanje sadržaja vode metodom po Karl Fišeru (rok za primedbe 1. VIII 1969),

br. 1850 — »Viši alkoholi, tehnički. Određivanje ukupnih alkohola (Volumetrijska metoda)« (rok za primedbe 1. VIII 1969),

br. 1851 — »Viši alkoholi, tehnički. Određivanje pepela (Gravimetrijska metoda)« (rok za primedbe 1. VIII 1969),

br. 1852 — »Viši alkoholi, tehnički. Probe obojenja sa sumpornom kiselinom« (rok za primedbe 1. VIII 1969).

ISO/TC 61 — Plastične mase

Preporuka ISO:

br. 899 — »Određivanje puzanja pri zatezanju plastičnih masa«.

ISO/TC 79 — Laki metali i njihove legure

Preporuka ISO:

br. 953 — »Ispitivanje proširivanja koničnim utiskivačem cevi od lakih metala i njihovih legura«,

br. 955 — »Ispitivanje spljoštavanjem cevi od aluminijuma i aluminijumskih legura«,

br. 958 — »Ispitivanje namotavanjem žice od aluminijuma i aluminijumskih legura«.

ISO/TC 101 — Transporteri i elevatori

Predlog preporuke:

br. 1819 — »Propisi sigurnosti za uređenje za kontinualni transport. Opšti propisi za sve uređaje« (rok za primedbe 1. VIII 1969).

ISO/TC 110 — Vozila unutrašnjeg transporta

Preporuka ISO:

br. 938 — »Ručna kolica za palete. Glavne mere«.

IEC/TC 14 — Energetski transformatori

Predlog uputstva za opterećenje transformatora uronjenih u ulje. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 31. oktobar 1969. godine.

IEC/TC 15 — Izolacioni materijal

Izveštaj sa sastanka, održanog u Londonu 6. i 13. septembra 1968. godine.

Predlog specifikacije za izolacioni materijal na bazi liskuna ili obrađenog liskuna u listovima.

Deo prvi: Definicije i opšti uslovi.

Deo drugi: Metod ispitivanja.

Deo treći: Specifikacija za pojedine materijale. List 1: Krut liskun za kolektorske sektore.

Sva tri dela su upućena na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 15. oktobar 1969. godine.

IEC/TC 22 — Usmerači

Predlog preporuke za monofazne usmerače za električnu vuču. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 15. oktobar 1969. godine.

IEC/TC 29 — Elektroakustika

Predlozi preporuka uređaja za elektroakustične sisteme:

— Deo 4. Mikrofonni za elektroakustične sisteme.

— Deo 6. Pasivni pomoćni elementi.

Na glasanju do 31. VII i 15. VIII 1969. god.

IEC/TC 39 — Elektronske cevi

Predlozi preporuka za:

— Metode merenja katodnih cevi sa elektrostatičkim pamćenjem;

— Metode merenja za cevi za kamere.

Na glasanju do 31. VII i 15. VIII 1969. god. IEC publikacija 151-19, I izdanje, 1969. god. Merenje električkih karakteristika elektronskih cevi.

Deo XIX: Metode merenja korona stabilizatora. Cena: 12 šv. fr.

IEC publikacija 288-1, I izdanje, 1969. god. Blindiranje elektronskih cevi. Deo prvi. Opšti propisi i metode merenja. Cena 15. šv. fr.

IEC/TC 46 — Kablovi, žice i talasovodi za telekomunikacione uređaje

IEC publikacija 189-5, I izdanje, 1969. god. Kablovi i žice za niske frekvencije sa izolacijom i omotačem od PVC-a. Cena: 18 šv. fr.

IEC/TC 47 — Poluprovodničke naprave

IEC publikacija 191-1A, I izdanje, 1969. god. Mehanička standardizacija poluprovodničkih naprava. I deo: Priprema crteža poluprovodničkih naprava. Cena: 3,75 šv. fr.

IEC/TC 50 — Klimatska i mehanička ispitivanja elektronskih uređaja i njihovih sastavnih delova

Predlog uputstva za ispitivanje promene temperature. Na glasanju do 31. VII 1969. god.

IEC/TC 51 — Feromagnetni materijali

IEC publikacija 205A. I izdanje, 1968. god. Dodatak IEC publikaciji 205 (1966). Proračun efektivnih parametara feromagnetnih delova. Cena: 4,50 šv. fr.

KALENDAR ZASEDANJA

tehničkih komiteta, potkomiteta i drugih organa međunarodnih organizacija: Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC)

U ovoj rubrici objavljujemo nova sazvana i planirana zasedanja, prema informacijama iz žurnala ISO. Podaci o planiranim zasedanjima pod 2 su informativni; datumi i mesta ovih zasedanja biće objavljeni naknadno u tački I kalendara.

Zainteresovana preduzeća, organizacije i ustanove, koji žele da na svoj teret pošalju svoje stručnjake na neko od ovih zasedanja, treba da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša br. 54) radi dobijanja potrebnih objašnjenja i uputstava.

Za učešće na zasedanju ISO i IEC potrebno je pismeno ovlašćenje Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, pošto je JZS u tim organizacijama učlanjen u ime naše zemlje.

I Sazvana zasedanja

1969.

2—4. VII	London	IEC/SC 32C	Minijturni osigurači
19—21. VIII	Oslo	IEC/TC 33	Energetski kondenzatori
9—12. IX	Minhen	ISO/TC 77	Azbest-cementni proizvodi
15—19. IX	Njujork	ISO/TC 127	Mašine za zemljane radove
16—19. IX	Budimpešta	ISO/TC 91	Površinski aktivna sredstva
22—23. IX	Melburn	IEC/TC 8	Standardni naponi, struje i frekvencije
22—24. IX	Berlin	ISO/TC 28	Nafta i proizvodi prerade nafte
24—27. IX	Melburn	IEC/TC 28	Koordinaciona izolacija
25—27. IX	Ženeva	ISO	Savet
26. IX	Berlin	ISO/TC 112	Tehnologija vakuuma
3—11. X	Hag	ISO/TC 45	Guma
6—10. X	Vedbek	ISO/TC 92	Ispitivanje protivpožarne otpornosti građevinskog materijala i konstrukcija
13—15. X	Kjoto	IEC/TC 62	Elektromedicinski aparati
27—30. X	Tokio	ISO/TC 4	Kotrljajni ležaji

II Planirana zasedanja

1—6. IX	Lenjingrad	IEC/SC 47A	Integrirana mikrostrujna kola
1—13. IX	Lenjingrad	IEC/TC 47	Naprave od poluprovodnika
2—5. IX	Hag	IEC/SC 61A	Registrowanje zvuka
3—5. IX	Brisel	IEC/TC 26	Električno zavarivanje
8—12. IX	London	IEC/TC 61	Bezbednost električnih aparata za domaćinstvo
22. IX—4. X	Budimpešta	ISO/TC 34/SC 5	Poljoprivredni prehrambeni proizvodi / Mleko i mlečni proizvodi
22—26. IX	Holandija	ISO/TC 126	Duvan i duvanski proizvodi
23—26. IX	Pariz	ISO/TC 114	Časovničarstvo
27. IX—4. X	Prag	ISO/TC 61	Plastične mase
30. IX—1. X	Nemačka	ISO/TC 116	Ispitivanje kapaciteta aparata za zagrevanje prostorija
30. IX—1. X	Cirih	ISO/TC 72/SC 1	Tekstilne mašine i pomoćni uređaji / Mašine predilice za pripremu, pređenje i udvajanje (sukanje pređe)
30. IX—3. X	Vašington	ISO/TC 106	Materijal i proizvodi za zubarstvo
Oktobar	Prag	ISO/TC 3/SC 2	Tolerancije / Koničnost
Oktobar	Pariz	ISO/TC 39/SC 1	Mašine alatne / Uljanohidraulični pneumatski prenosnici
Oktobar	Moskva	ISO/TC 10/SC 4	Crteži (opšti principi) / Šematsko prikazivanje u oblasti kinematike
6—8. X	Pariz	ISO/TC 116/SC 5	Ispitivanje kapaciteta aparata za zagrevanje prostorija
6—10. X	Berlin	ISO/TC 97	Računske mašine i obrada informacija
7. X	London	ISO/TC 73/SC 1	Pitanja široke potrošnje / Žigovi standardnih proizvoda
7. X	London	ISO/TC 73/SC 3	Pitanja široke potrošnje / Dokumentacija

8. X	London	ISO/TC 73/SC 2	Pitanja široke potrošnje / Etiketiranje u cilju davanja podataka o proizvodu i uporedna ispitivanja
9—10. X	London	ISO/TC 73	Pitanja široke potrošnje
13—17. X	Moristaun	ISO/TC 104	Konteneri za transport robe
20—24. X	Njujork	ISO/TC 58/SC 3	Boce za gasove / Konstrukcija boca
20—25. X	Štokholm	ISO/TC 46	Dokumentacija
27—31. X	Beč	ISO/TC 5/SC 6	Cevi i fitinzi / Cevi i fitinzi od plastičnih materija za provod fluida
3—13. XI	Teheran	IEC	Generalno zasedanje
10—14. XI	—	ISO/TC 97/SC 6	Računske mašine i obrada informacija / Prenos šifrovanih (brojčanih podataka)
22. XI—3. XII	Prag	ISO/TC 34/SC 2	Poljoprivredni prehrambeni proizvodi / Seme i plodovi uljanih biljaka
		ISO/TC 34/SC 3	Poljoprivredni prehrambeni proizvodi / Voće i povrće
Novembar	London	ISO/TC 59/SC 6	Zgradarstvo / Sastav komponenata, spoljna i unutrašnja podela
Jesen	Brisel	ISO/TC 13	Visina ose mašine
Jesen	Brisel	ISO/TC 14	Krajevi vratila
Jesen	Brisel	ISO/TC 16	Klinovi
Jesen	—	ISO/TC 60	Zupčanci
Jesen	—	ISO/TC 95/SC 9	Kancelarijske mašine / Prezentiranje dokumenata
Jesen	Brisel	ISO/TC 105	Čelična žičana užad
Jesen	London	ISO/TC 115	Metode ispitivanja i uslovi prijema pumpi
Jesen	—	ISO/TC 116/SC 2	Ispitivanje kapaciteta aparata za zagrevanje prostora / Parni kotlovi
Jesen	Pariz	ISO/TC 97/SC 4	Računske mašine i obrada informacija / Uređaji za ulaz i izlaz šifrovanih podataka
1—6. XII 1970.	Sevilja	ISO/TC 22	Automobili
1—5. VI	Edinburg	ISO/TC 17	Čelik
Septembar	Ankara	ISO/TC 126	Duvan i duvanski proizvodi
Septembar	Poljska	ISO/TC 45	Guma

OBJAVLJENI JUGOSLOVENSKI STANDARDI

Službeni list SFRJ br. 5/69 od 5. II. 69

	1 primerak din.
JUS M.E2.100 — Hidroforske posude. Glavne mere i uslovi kvaliteta 1969.	4,50
JUS C.B1.101 — Ferolegure. 1969. „ Silicijum i ferosilicijum. Tehnički uslovi za izradu i isporuku.....	5,50
JUS C.B1.103 — „ Ferohrom. Tehnički uslovi za izradu i isporuku..... 1969.	4,50
JUS C.B1.104 — „ Silikohrom. Tehnički uslovi za izradu i isporuku 1969.	4,50
JUS C.B1.105 — „ Silikokalcijum. Tehnički uslovi za izradu i isporuku..... 1960.	4,50
JUS C.A1.350 — Metode ispitivanja hemijskog sastava cinka i legura cinka. 1969. Uzimanje i priprema uzoraka za hemijsko ispitivanje	3,50
JUS C.A1.351 — „ Fotometrijsko određivanje gvožđa u cinku	5,50
JUS C.A1.352 — „ Polarografsko određivanje kalaja..... 1969.	4,50
JUS C.A1.353 — „ Polarografsko određivanje bakra, olova i kadmijuma	4,50
JUS C.A1.354 — „ Fotometrijsko određivanje magnezijuma u legurama cinka	4,50
JUS C.A1.355 — „ Elektrolitsko određivanje bakra u legurama cinka	3,50
JUS C.A1.356 — „ Volumetrijsko određivanje aluminijuma u legurama cinka	3,50
JUS C.A1.357 — „ Polarografsko određivanje bakra u legurama cinka..... 1969.	3,50
JUS C.A1.358 — „ Fotometrijsko određivanje gvožđa	4,50

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. jula 1969. godine.

Izdavač: **Jugoslovenski zavod za standardizaciju** — Cara Uroša 54 — Beograd, telefon broj 26-461

Odgovorni urednik: Slavoljub Vitorović, dipl. inž.

Cena pojedinom primerku n. din. 10. — Godišnja pretplata n. din. 80. — Pretplatu slati neposredno na adresu prodavnice Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, Beograd, ul. Kneza Miloša br. 16, pošt. fah br. 933 ili na žiro račun br. 608-637-320-10

Štampa: Beogradski grafički zavod — Beograd

41

428/1969

700017171,7

COBISS 0